

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudců Mgr. Heleny Konečné a JUDr. Jana Fifky ve věci

žalobkyně: [osobní údaje žalobkyně] bytem [adresa], [země]

zastoupená advokátem [titul] [jméno] [příjmení] sídlem [adresa]

za účasti:

1. [anonymizováno] [země], [anonymizováno], [IČO] sídlem [adresa]

2. [anonymizováno 9 slov] [IČO], sídlem [adresa]

3. [anonymizována tři slova] [územní celek], [anonymizována dvě slova]
[IČO], sídlem [adresa]

zastoupená advokátem [titul] [jméno] [příjmení] sídlem [adresa]

4. [anonymizována tři slova], [IČO] sídlem [adresa]

zastoupený advokátem [titul] [jméno] [příjmení] sídlem [adresa]

5. [anonymizována čtyři slova], [IČO] sídlem [adresa]

6. [anonymizována dvě slova] [obec], [anonymizováno], [IČO] sídlem [adresa]

7. [anonymizováno], [IČO] sídlem [adresa]

zastoupeno advokátem [titul] [jméno] [jméno] sídlem [adresa]

8. [anonymizována tři slova] [obec], [IČO] sídlem [adresa]

9. [anonymizováno 5 slov], [IČO] sídlem [adresa]

10. [anonymizována čtyři slova] [obec] [anonymizována dvě slova], [IČO] sídlem [adresa]

11. [anonymizováno] [obec], [IČO] sídlem [adresa]

za vedlejšího účastenství:

[anonymizováno], [IČO] sídlem [adresa], [PSC] [obec]

zastoupená advokátem [titul] [jméno] [příjmení] sídlem [adresa]

[anonymizováno], [IČO] sídlem [adresa]

zastoupená advokátem [titul] [jméno] [jméno] sídlem [adresa]

[anonymizováno 5 slov], [IČO] sídlem [adresa]

[anonymizováno], [IČO] sídlem [adresa]

zastoupená advokátem [titul] [jméno] [jméno] sídlem [adresa]

o žalobě podle části páté o. s. ř. proti rozhodnutí [stát. instituce] - [pozemkový úřad] ze dne 19. 3. 2003, [číslo jednací]

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Semilech ze dne 9. 12. 2021, č. j. 8 C 459/2004 – 1527

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu se potvrzuje.
- II. Žalobkyně je povinna do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku nahradit náklady odvolacího řízení:
- III. účastníkovi č. 1 [anonymizováno] [země], s. p. ve výši 600 Kč;
- IV. účastníkovi č. 2 [anonymizováno 9 slov] ve výši 900 Kč;
- V. účastníkovi č. 3 [anonymizována tři slova] [územní celek], [anonymizována dvě slova] ve výši 4 114 Kč k rukám jeho zástupce;
- VI. účastníkovi č. 4 [anonymizována tři slova] ve výši 7 000 Kč k rukám jeho zástupce;
- VII. účastníkovi č. 7 [anonymizováno] ve výši 3 400 Kč k rukám jeho zástupce;
- VIII. účastníkovi č. 9 [anonymizováno 5 slov] ve výši 2 505 Kč;
- IX. vedlejšímu účastníkovi [anonymizováno] ve výši 4 114 Kč k rukám jeho zástupce.
- X. Ve vztahu mezi žalobkyní a účastníky č. 5 [anonymizována čtyři slova], č. 6 [ulice] [anonymizováno] [obec], [anonymizováno], č. 8 [anonymizována tři slova] [obec], č. 10 [anonymizována tři slova] [anonymizováno] [obec] [anonymizována dvě slova], č. 11 [anonymizováno] [obec], vedlejšími účastníky [anonymizováno], [anonymizována tři slova] [anonymizováno] [anonymizováno] a [anonymizováno], nemá žádný z nich právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Shora uvedeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala podle části páté o. s. ř. uspokojení restitučního nároku na vydání majetku konfiskovaného státem na základě dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, o kterém bylo rozhodnutím [stát. instituce], [pozemkový úřad] ze dne 19. 3. 2003, [číslo jednací], rozhodnuto tak, že žalobkyně není vlastnící nemovitých věcí uvedených v příloze č. 1 a 2 uvedeného rozhodnutí a nemá nárok na náhradu podle příslušných předpisů (výrok I). Ve výrocích II až VIII okresní soud uložil žalobkyni nahradit náklady řízení 1., 2., 3., 4., 5., 7. a 9. účastníkovi a ve výroku IX rozhodl, že ve vztahu mezi žalobkyní a 6., 8., 10. a 11. účastníkem nemá žádný z nich právo na náhradu nákladů řízení. Současně okresní soud rozhodl ve výroku X,

že ve vztahu mezi žalobkyní a vedlejšími účastníky nemá žádný z nich právo na náhradu nákladů řízení a ve výroku XI, že žalobkyně je povinna do tří dnů od právní moci rozsudku zaplatit České republice - Okresnímu soudu v Semilech náklady řízení ve výši 8 400 Kč.

2. Okresní soud odůvodnil své rozhodnutí tím, že žalobkyně napadla žalobou podle části páté o. s. ř. rozhodnutí [stát. instituce], [pozemkový úřad] ze dne 19. 3. 2003, [číslo jednací], že podle § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb. a zákona č. 243/1992 Sb. není vlastníci nemovitostí uvedených v přílohách rozhodnutí a nemá nárok na náhradu podle příslušných předpisů. Žalobkyně v řízení vystupuje jako právní nástupkyně po zemřelém [titul] [jméno] [příjmení] [jméno] [příjmení] (dále jen, [anonymizována dvě slova]“), který dle žalobních tvrzení byl oprávněnou osobou podle § 2 zákona č. 243/1992 Sb. Ostatní účastníci neměli nárok žalobkyně za důvodný, souhlasili s rozhodnutím pozemkového úřadu a sporovali tvrzení žalobkyně, že se její právní předchůdce v rozhodném období neprovinil proti československému státu. Okresní soud zrekapituloval, že právní předchůdce žalobkyně [příjmení] [jméno] uplatnil před [pozemkový úřad] restituční nárok v rozsahu konfiskace majetku vymezeného rozhodnutím [anonymizována dvě slova] [anonymizována dvě slova] [anonymizováno] [obec] dne 6. 8. 1945, č. 10177/45, avšak v průběhu řízení před správním orgánem zemřel a účastníci řízení se stala místo něho žalobkyně na základě usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 16. 5. 2001, č. j. 18 D 431/2000-149. Rozhodnutím [stát. instituce], [pozemkový úřad] ze dne 19. 3. 2003, [číslo jednací], bylo o restitučním nároku žalobkyně rozhodnuto negativně, což správní orgán odůvodnil tím, že [titul] [jméno] nesplňoval zákonem stanovené podmínky pro restituci majetku. Správní orgán zdůraznil, že ke konfiskaci majetku došlo podle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., listiny prokazující čl. občanství [titul] [jméno] vydané v roce 1947 svojí formou i obsahem neodpovídají předepsanému vzoru a neprocházejí spisovou agendou [stát. instituce] a nebyly ani prokázány skutečnosti ve smyslu § 2 odst. 1 dekretu č. 33/1945 Sb., tj. že se [titul] [jméno] aktivně účastnil boje za osvobození Československé republiky nebo že trpěl pod fašistickým či nacistickým terorem.

3. Okresní soud dále připomenul, že o žalobě bylo již třikrát rozhodnuto prvostupňovým soudem, přičemž první dva rozsudky byly odvolacím soudem zrušeny a poslední (třetí) rozsudek odvolací soud potvrdil svým rozsudkem ze dne 18. 6. 2019, č. j. 30 Co 1/2018-1220. Tato rozhodnutí okresního i odvolacího soudu ale byla zrušena rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2021, č. j. 28 Cdo 313/2020-1445, který věc vrátil k novému projednání se závazným právním názorem, že [titul] [jméno] nebyl oprávněnou osobou podle § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb.

4. Okresní soud se proto znovu zabýval podmínkami vedeného řízení podle části páté o. s. ř. a dovodil, že žaloba byla přípustná (§ 244 odst. 1 o. s. ř.). Dovodil, že žalobu podala oprávněná osoba (§ 246 odst. 1 o. s. ř.) a učinila tak včas (§ 247 odst. 1 o. s. ř.), když žalobkyni bylo rozhodnutí pozemkového úřadu doručeno dne 24. 3. 2003, přičemž byla poučena o možnosti do 30 dnů od doručení podat žalobu na přezkoumání rozhodnutí u Krajského soudu v Hradci Králové. Žalobkyně tak učinila dne 17. 4. 2003, následně usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 4. 2003, č. j. 30 Ca 45/2003-58, byla její žaloba odmítnuta a žalobkyně byla odkázána na podání žaloby k Okresnímu soudu v Semilech ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci usnesení krajského soudu, které jí bylo doručeno dne 27. 5. 2003 a žalobkyně žalobu podala dne 19. 6. 2003 Okresní soud se pak zabýval posouzením, zda právní předchůdce žalobkyně [příjmení] [jméno] byl podle § 2 odst. 1 zák. č. 243/1992 Sb. oprávněnou osobou k uplatnění restitučního nároku k odňatému majetku podle zákona č. 229/1991 Sb., tj. zda byl občanem ČSFR, který ztratil majetek podle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 nebo č. 108/1945 a který se neprovinil proti československému státu a nabyl zpět občanství podle zákona č. 245/1948 Sb., zákona č. 194/1949 nebo zákona č. 34/1953 Sb., pokud se tak nestalo již ústavním dekretem prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., a jehož majetek v rozsahu určeném zvláštním předpisem přešel na stát. Okresní soud dovodil, že jednou z podmínek uvedených v § 2 odst. 1

zák. č. 243/1992 Sb. bylo opětovně nabytí československého občanství. Splnění této podmínky bylo v řízení prokazováno rozhodnutím (osvědčením) [stát. instituce] ze dne 16. 12. 1947, č. j. A 4605-16/12-47-VI/2, o zachování státního občanství [anonymizována dvě slova] podle § 2 odst. 2 ústavního dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., když na základě tohoto rozhodnutí bylo dne 22. 12. 1947 [stát. instituce] vydáno osvědčení o československém státním občanství [anonymizována dvě slova] pod č. j. St. 4714/45. Pe Okresní soud nicméně odkázal na závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 313/2020-1445, že o zachování československého občanství [anonymizována dvě slova] nebylo rozhodnuto řádně, neboť osvědčení [stát. instituce] ze dne 16. 12. 1947, č. j. A-4605-16/12-47-VI/2, nemá formální a obsahové náležitosti rozhodnutí podle § 2 odst. 2 dekretu č. 33/1945 Sb., konkrétně nemělo formu výměru a nebylo odůvodněno. Podle závěrů Nejvyššího soudu je tak zmíněné osvědčení paaktem, který nemohl vyvolat zákonem předvídaný právní účinek, tj. že věcně příslušný správní orgán ([stát. instituce]) rozhodl o zachování československého občanství právního předchůdce žalobkyně. Tím nedošlo k naplnění jedné z podmínek upravených v § 2 odst. 1 zák. č. 243/1992 Sb., tj. že by [anonymizována dvě slova] nabyl zpět občanství. Nebyl tedy ani oprávněnou osobou, které vzniklo právo na vrácení majetku zkonfiskovaného dekretem prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa. Okresní soud v této souvislosti připomenul, že podle § 243g odst. 1 věta první o. s. ř. je tímto právním názorem Nejvyššího soudu vázán. Protože se po posledním vrácení věci okresnímu soudu skutkový stav nezměnil, okresní soud žalobu zamítl podle § 250i o. s. ř., neboť přezkoumávané rozhodnutí pozemkového úřadu je věcně správné.

5. Okresní soud dále dovedl, že shora uvedeným závěrem o tom, že právní předchůdce žalobkyně nebyl oprávněnou osobou pro restituci požadovaného nemovitého majetku, byla vyřešena i otázka vlastnictví k inventáři zámku [část obce], který přešel do správy a kulturního využití Národní kulturní komise podle zákona č. 137/1946 Sb. Okresní soud zrekapituloval dosavadní řízení týkající se tohoto movitého majetku (zejm. řízení vedené u Okresního soudu v Semilech pod sp. zn. 1 C 362/92), jakož i závěry uvedené v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 982/2020, podle kterého rozhodování o tom, zda a v jaké výši přísluší náhrada za živý a mrtvý inventář oprávněné osobě vůči určené osobě povinné, náleží do pravomoci soudů, nikoliv správních orgánů. Okresní soud proto konstatoval, že rozhodnutí [pozemkový úřad], které bylo napadeno žalobou podle části páté o. s. ř., o inventáři zámku [část obce] nerozhodovalo a i v tomto ohledu je tedy správné a úplné.

6. O náhradě nákladů řízení okresní soud rozhodl podle § 142 odst. 1 a § 151 odst. 1, 2 o. s. ř. v souladu s rozhodnutím Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1696/18, podle kterého v řízení podle části páté o. s. ř. lze přiznat náhradu nákladů řízení dle § 142 odst. 1 o. s. ř. jen těm účastníkům, kteří uplatňovali nebo bránili svá práva proti jinému účastníkovi a měli v této věci úspěch, z toho okresní soud dovedl, že vedlejší účastníkům náhrada nákladů řízení nenáleží. Dále uzavřel, že účastníkům 6., 8., 10. a 11. nevznikly žádné náklady, které by jim bylo třeba nahradit, ostatním účastníkům přiznal náhradu nákladů řízení ve výši uvedené ve výrokové části svého rozsudku.

7. V neposlední řadě okresní soud rozhodl podle § 148 odst. 1 o. s. ř. o právu státu na náhradu nákladů řízení, šlo o náklady spojené se znalečným za vypracovaný znalecký posudek [titul] [příjmení] a s tlumočným, když ale okresní soud neuložil nahradit náklady za tlumočení při jednání (§ 18 odst. 1 o. s. ř.), ale jen za překlady dobových a historických listin pro potřeby soudu ve výši 8 400 Kč. Státu nepřiznal ani právo na náhradu nákladů znaleckého posudku, který vyhodnotil jako předčasně vypracovaný, což bylo důvodem, že posudek nebyl v řízení ani použit a proveden k důkazu, což podle okresního soudu odůvodňovalo použití § 150 o. s. ř.

8. Proti rozsudku okresního soudu se odvolala žalobkyně. Nesouhlasila s právním závěrem okresního soudu o tom, že [anonymizována dvě slova] nesplňoval podmínky stanovené v § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb., aby mohl být považován za oprávněnou osobu. Zdůraznila, že o

otázce státního občanství [anonymizována dvě slova] rozhodly již Ústavní soud ve věci sp. zn. II. ÚS 326/98, a Nejvyšší soud ve věci sp. zn. 28 Cdo 4419/2007, a to odlišně od okresního soudu. Těmito rozhodnutími bylo potvrzeno státní občanství [anonymizována dvě slova], podle žalobkyně tak jde o věc pravomocně rozhodnutou, kterou se měl Nejvyšší soud řídit i ve svém posledním rozhodnutí v této věci, jakýkoliv jiný právní názor měla za nezákonný. Žalobkyně se vyjádřila i k otázce náhrady nákladů řízení s tím, že restituční věci jsou příslušnými právními předpisy poplatkově osvobozeny, když úmyslem zákonodárce bylo nezatěžovat restituenty dalšími náklady, které mohou být s ohledem na komplikovanost věci značně vysoké. Právo na náhradu nákladů řízení tak podle ní nemělo být přiznáno žádnému z účastníků. Žalobkyně navrhla, aby odvoláním napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena okresnímu soudu k dalšímu řízení.

9. K odvolání se vyjádřili někteří další účastníci. Účastníci 2) a 3) se stručně ztotožnili s rozhodnutím okresního soudu a navrhli jeho potvrzení. Vedlejší účastník [právní osoba] odkázal na právní názor Nejvyššího soudu ohledně státního občanství [anonymizována dvě slova], rozhodnutí okresního soudu proto považoval za správné, a to i z pohledu materiální spravedlnosti, podle které je též dán důvod pro zamítnutí nároků žalobkyně. Poznamenal, že je v zájmu obyvatel Turnovska, aby řízení bylo co nejdříve skončeno. Také účastník 1) měl rozhodnutí okresního soudu za věcně správné. Zrekapituloval průběh a výsledky řízení před správním orgánem a měl za to, že odvoláním napadený rozsudek okresního soudu zohlednil všechny aspekty restitučního nároku, když správně uzavřel, že nebyly naplněny podmínky pro vznik restitučního nároku, zejména podmínka zpětného nabytí státního občanství [anonymizována dvě slova]. Poukázal na skutečnost, že okresní soud byl vázán rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 313/2020 vydaným v této věci, které je tak přílehavější pro právní posouzení věci než jiná (žalobkyní odkazovaná) rozhodnutí. Pokud jde o náklady řízení, účastník 1) neshledal žádné důvody, aby mu nebyla přiznána jejich náhrada. Také účastník 9) měl předchozí rozhodnutí vyšších soudů týkající se občanství [anonymizována dvě slova] za překonaná nejnovějším rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 313/2020. Podotkl, že restituční předpisy počítají s navrácením majetku osobám se státním občanstvím České republiky, k tomu odkázal na judikaturu Ústavního soudu, který shledal tuto podmínku pro restituenty za ústavně konformní. V obecné rovině podotkl, že i v případě znovunabytí občanství nelze o tom uvažovat jako o trvalém stavu, ale je možné i následně (znovu) pozbytí občanství. Účastník 9) se proto ztotožnil se závěry okresního soudu a navrhl jeho rozsudek v plném rozsahu potvrdit. Účastník 7) ve svém vyjádření k odvolání odkázal na argumentaci Nejvyššího soudu uvedenou v jeho rozhodnutí sp. zn. 28 Cdo 313/2020 s tím, že Nejvyšší soud se již zde vypořádal s odvolacími námitkami žalobkyně ohledně vázanosti předchozími rozhodnutími Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 326/98 a Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 4419/2007. Okresní soud podle účastníka 7) rozhodl správně a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Účastník 4) také souhlasil se závěry okresního soudu. Požadavek žalobkyně na neuložení povinnosti k náhradě nákladů řízení považoval za nepochopení právní úpravy, která v případě restitucí počítá s osvobozením od soudních poplatků, nikoliv s úlevou v oblasti náhrady nákladů řízení.

10. Odvolací soud v rámci odvolacího přezkumu nejprve uzavřel, že odvolání je přípustné (§ 201 o. s. ř.), obsahuje všechny podstatné náležitosti (§ 205 o. s. ř.) a bylo podáno osobou oprávněnou a včas (§ 201 a § 204 o. s. ř.). Přezkoumal napadený rozsudek i jemu předcházející řízení v mezích, ve kterých se odvolatelka domáhala jeho přezkoumání (§ 212 o. s. ř.), a i z důvodů, které nebyly v odvolání uplatněny (§ 212a odst. 1 o. s. ř.).

11. Odvolací soud vycházel ze skutkového stavu, který zjistil okresní soud, na skutková zjištění okresního soudu podrobně popsaná v odůvodnění jeho rozsudku proto odkazuje. Po právní stránce odvolací soud dospěl k závěru, že odvolání není důvodné. Předmětem řízení je otázka restitučního nároku žalobkyně, která se v poslední fázi zúžila na otázku, zda právní předchůdce žalobkyně byl osobou oprávněnou ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb. Nebyl-li totiž

osobou oprávněnou, nevznikl mu (a tedy ani žalobkyni) nárok na vydání nemovitostí a dalšího majetku, kterého se žalobkyně v řízení domáhá.

12. Účelem zákona č. 243/1992 Sb. bylo zmírnění následků některých dalších majetkových krivd vzniklých v důsledku platnosti nebo zvláštního použití některých právních předpisů nebo na základě jiných důvodů na území České republiky a stanovení působnosti orgánů České republiky při provádění některých ustanovení zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen, „zákon o půdě“). Ve svém § 2 odst. 1 tento zákon vymezil, že oprávněnou osobou je státní občan České a Slovenské Federativní Republiky, který ztratil majetek podle dekretů prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, nebo dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy, neprovinil se proti československému státu a nabyt zpět občanství podle zákona č. 245/1948 Sb., o státním občanství osob maďarské národnosti, zákona č. 194/1949 Sb., o nabývání a pozbývání československého státního občanství, nebo zákona č. 34/1953 Sb., jímž některé osoby nabývají československého státního občanství, pokud se tak nestalo již ústavním dekretem prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské, a jehož majetek v rozsahu určeném zvláštním předpisem přešel na stát.

13. Otázka, zda právní předchůdce žalobkyně byl oprávněnou osobou, je otázkou právní, která se již stala předmětem posuzování ze strany Nejvyššího soudu. Ten přímo v tomto řízení vydal rozsudek ze dne 20. 4. 2021, č. j. 28 Cdo 313/2020-1445, kterým zrušil předchozí rozhodnutí zdejšího soudu (jakož i soudu okresního, viz výše) a věc vrátil nižším soudům k novému projednání se závazným právním názorem, že [anonymizována dvě slova] nebyl oprávněnou osobou podle § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb. Nejvyšší soud opřel svůj právní názor o úvahu, že zmíněné ustanovení, definuje čtyři hmotně-právní podmínky, při jejichž splnění mohla být fyzická osoba považována za osobu oprávněnou, již se otevřela možnost postupem podle zákona č. 229/1991 Sb. uplatnit restituční nárok k majetku, jež jí byl odňat v důsledku platnosti, zvláštního použití některých právních předpisů nebo na základě jiných právních důvodů na území České republiky (srovnej ustanovení § 1 a legislativní odkaz („poznámku pod čarou“) v ustanovení § 12 zákona č. 243/1992 Sb.). U takové osoby musely být současně splněny tyto podmínky: a) nabytá počínaje účinností zákona (29. 5. 1992) a kdykoliv později v průběhu lhůty, kdy mohla restituční nárok uplatnit, státní občanství České a Slovenské Federativní republiky, b) k odnětí jejího majetku a přechodu vlastnického práva na stát došlo na základě dekretu č. 12/1945 Sb. nebo dekretu č. 108/1945 Sb., c) neprovinila se proti československému státu a d) nabytá zpět občanství podle v ustanovení citovaných předpisů o nabývání a pozbývání československého státního občanství vydaných v roce 1948 a později, pokud se tak nestalo již dříve na základě dekretu č. 33/1945 Sb. Pátá podmínka upravená v původním znění ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb. (účinném do 8. 2. 1996), tj. trvalé, „žití“ na území České republiky, byla zrušena nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 13. 12. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 8/95, jenž byl uveřejněn pod číslem 29/1996 Sb.“. Nejvyšší soud se následně zabýval otázkou, zda právní předchůdce žalobkyně splnil i podmínku označenou písm. d) spočívající v nabytí zpět občanství, v daném případě na základě dekretu č. 33/1945 Sb. Nejvyšší soud zohlednil i obsah prováděcího oběžníku č. 20 [stát. instituce] [anonymizována dvě slova] dne 24. 8. 1945, č. j. A-4600-16/8-45 ref. A, který upravoval podrobné pokyny pro podřízené správní orgány ve věcech řízení o nabývání (podržení si) československého občanství osob, na něž se vztahoval dekret č. 33/1945 Sb.

14. Na základě skutkového stavu, který byl zjištěn již nižšími soudy, dovodil Nejvyšší soud, že právní předchůdce žalobkyně pozbyl československé státní občanství udělením německého státního občanství a stal se říšským občanem. Jako osoba spadající pod ustanovení § 1 odst. 1 dekretu č. 33/1945 Sb. využil [anonymizována dvě slova] možnost požádat o zachování

československého státního občanství. Vydáním osvědčení o prozatímním zachování československého občanství ze dne 10. 10. 1946 bylo sice deklarováno, že splnění podmínek upravených v ustanovení § 2 odst. 1 dekretu č. 33/1945 Sb. se shledává pravděpodobně, nicméně pravomoc o věci rozhodnout příslušela ministerstvu vnitra, které posuzovalo podmínky pro zachování československého státního občanství, tj. že žadatel zůstal věrný Československé republice, nikdy se neprovinil proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnil boje za její osvobození nebo trpěl pod nacistickým nebo fašistickým terorem. Lze tudíž dovodit, že rozhodnutí o uvedené záležitosti muselo mít formu správního rozhodnutí. Nejvyšší soud současně neměl za správné předchozí závěry nižších soudů, že pro rozhodnutí ministerstva vnitra nebyla stanovena žádná forma. Naopak význam rozhodnutí o zachování československého státního občanství vydaného podle ustanovení § 2 odst. 2 dekretu č. 33/1945 Sb. pro státně-občanský status žadatele a zřetelná vazba na možnost domáhat se ještě před 25. 2. 1948 nápravy majetkových křivd způsobených případným nesprávným použitím konfiskačních dekretů v případě, kdy si žadatel československé občanství udržel, podle Nejvyššího soudu diktovaly potřebu náležitého zdůvodnění závěrů správního orgánu ohledně naplnění či naopak nesplnění poměrně striktních podmínek určených ustanovením § 2 odst. 1 dekretu č. 33/1945 Sb., a to ve formě upravené obecně závazným právním předpisem, tj. nařízením č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležících do působnosti politických úřadů (správní řízení). Každé rozhodnutí vydané ve správním řízení postupem podle nařízení se označovalo jako výměr, vyjma rozhodnutí vydávaných za řízení, proti nimž byly připuštěny samostatné námitky, přičemž písemné vyhotovení rozhodnutí muselo mít stanovené obsahové náležitosti. Nejvyšší soud shledal, že rozhodnutí týkající se zachování československého státního občanství právního předchůdce žalobkyně ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 dekretu č. 33/1945 Sb. nemělo požadované a tehdejšími právními předpisy stanovené náležitosti, tedy o zachování československého občanství [anonymizována dvě slova],, nebylo řádným (právním předpisem stanoveným) způsobem rozhodnuto, neboť osvědčení [stát. instituce] ze dne 16. 12. 1947, č. j. A-4605-16/12-47-VI/2, z hlediska formálních i obsahových náležitostí atributům rozhodnutí podle ustanovení § 2 odst. 2 dekretu č. 33/1945 Sb. nevyhovuje; absence náležitostí správního rozhodnutí naříkané osvědčení (dis) kvalifikuje jako paakt, jenž nemohl vyvolat zákonem předvídaný právní účinek, tj. že věcně příslušný správní orgán ([stát. instituce]) rozhodlo o zachování československého občanství právního předchůdce žalobkyně. Tím nedošlo k naplnění třetí (ze čtyř v úvahu přicházejících) zákonné podmínky upravené v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb., tj. že slovy zákona,, nabyt zpět občanství“ podle některého z předpisů v tomto ustanovení citovaných“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 313/2020). Nejvyšší soud zdůraznil, že rozhodnutí o zachování československého občanství právního předchůdce žalobkyně vydané podle § 2 odst. 2 dekretu č. 33/1945 Sb. mělo mít formu výměru a mělo být odůvodněno, zejména když správní orgán nemohl o žádosti rozhodnout volnou úvahou, ale musel posuzovat splnění podmínek stanovených právním předpisem.

15. Nejvyšší soud se ve shora uvedeném rozsudku ze dne 20. 4. 2021, č. j. 28 Cdo 313/2020-1445, vypořádal též s argumentací, která odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2008, sp. zn. 28 Cdo 4419/2007, a náleží Ústavního soudu ze dne 13. 6. 2001, sp. zn. II. ÚS 326/98. Poukázal na možnost, aby v případě precedenční závaznosti nálezu obecný soud právní názory Ústavního soudu nerespektoval a předestřel vlastní konkurující úvahy, na jejichž základě začne s Ústavním soudem vést tzv. ústavněprávní justiční dialog. V nyní projednávané věci navíc podle Nejvyššího soudu není dána vázanost právním názorem obsaženým v rozhodnutí Ústavního soudu, jež se o nosné důvody rozhodnutí nijak neopírá a nepředstavuje tak závazné řešení otázky naplnění předmětné podmínky upravené v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb. Nejvyšší soud neměl za relevantní ani argument, že [anonymizována dvě slova] se po vystěhování z Československé republiky státního občanství vzdal, což by nemohl učinit, pokud by mu občanství nebylo zachováno, a že požádal o propuštění ze státního svazku Československé republiky, přičemž jeho žádosti bylo dne 26. 2. 1949 vyhověno. Tato

argumentace podle Nejvyššího soudu nepostihuje podstatu posuzované otázky, zda o zachování československého státního občanství právního předchůdce žalobkyně bylo ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 dekretu č. 33/1945 Sb. řádně (zákonu odpovídajícím způsobem) rozhodnuto, nýbrž šlo o subjektivní přesvědčení právního předchůdce žalobkyně vycházející z listiny, kterou lze označit za správní paakt, a aprobující úkon tehdejšího správního orgánu, který žádosti vyhověl, byl učiněn na základě údaje o nabytí jiné (rakouské) státní příslušnosti a zcela zřejmě i s vědomím (s ohledem na společensko - politickou atmosféru v období po únoru 1948), že pozbytím československého státního občanství budou definitivně a nezpochybnitelně stvrzeny právní účinky provedené konfiskace majetku podle dekretu č. 12/1945 Sb. a petrifikováno tak postavení Československého státu jako jeho vlastníka.

16. Odvolací soud musel vycházet z § 243g odst. 1 o. s. ř., podle kterého zruší-li dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu (příp. rozhodnutí soudu prvního stupně), jedná dále o věci soud, jemuž byla věc vrácena nebo postoupena k dalšímu řízení; obdobně přitom platí § 226 odst. 1 o. s. ř., tedy nižší soudy jsou vázány právním názorem dovolacího soudu.

17. Právní názor dovolacího soudu, že o otázce zachování československého státního občanství právního předchůdce žalobkyně nebylo řádně rozhodnuto, následkem čehož [anonymizována dvě slova] není oprávněnou osobou ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb., tak byl závazný pro okresní soud a je závazný i pro soud odvolací. Pokud žalobkyně ve svém odvolání žádala, aby odvolací soud posoudil tuto otázku jinak, přičemž odkazovala na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2008, sp. zn. 28 Cdo 4419/2007, a nález Ústavního soudu ze dne 13. 6. 2001, sp. zn. II. ÚS 326/98, je třeba upozornit, že z pohledu § 243g odst. 1 o. s. ř. je primárně závazný právní názor Nejvyššího soudu přijatý v tomto řízení, konkrétně v rozsudku ze dne 20. 4. 2021, č. j. 28 Cdo 313/2020-1445. Odvolatelkou označená rozhodnutí byla vydána v jiných řízeních, proto v nich obsažené závěry nejsou (přestože jde o věci blízké předmětem řízení i okruhem účastníků) v tomto řízení pro soudy přímo závazné. Odvolací soud současně nepovažoval otázku státního občanství [anonymizována dvě slova] za pravomocně rozhodnutou, jak tvrdí žalobkyně, a to s ohledem na výše citovaný právní názor Nejvyššího soudu, který tuto otázku ve svém rozsudku ze dne 20. 4. 2021 také řešil a řešením této otázky je odvolací soud též vázán.

18. Okresní soud při rozhodování v této věci a v odvoláním napadeném rozsudku postupoval podle shora citovaných závěrů Nejvyššího soudu, následkem čehož dospěl ke správnému závěru, že [anonymizována dvě slova] nesplňoval podmínky stanovené v § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb., aby mohl být považován za oprávněnou osobu. Nevznikl mu proto ani nárok na vydání majetku podle restitučních předpisů, a proto lze mít za věcně správné i rozhodnutí pozemkového úřadu, které je v tomto řízení přezkoumáváno. Okresní soud proto důvodně žalobu zamítl podle § 250i o. s. ř. a rozhodl správně i o náhradě nákladů řízení.

19. Žalobkyně v odvolání navrhl, aby jí nebyla uložena povinnost k náhradě nákladů řízení ostatních účastníků, což odůvodnila charakterem řízení. Odvolací soud uzavřel, že ani v této otázce okresní soud nepochybil, pokud žalobkyni náhradovou povinnost stanovil. Procesní předpisy stanoví úlevu pro restituenty pouze při placení soudních poplatků (srov. § 11 odst. 2 zákona o soudních poplatcích, § 21a odst. 2 zákona o půdě), nikoliv v otázce náhrady nákladů řízení ostatním účastníkům. Ani soudní praxe nedospěla k závěru, že by restituční charakter řízení byl bez dalšího důvodem pro neuložení náhradové povinnosti. Nepřiznat účastníkům náhradu nákladů řízení by tak bylo možné jen z obecných důvodů stanovených v § 150 o. s. ř. Žádné konkrétní důvody hodné zvláštního zřetele na straně žalobkyně ale nebyly v odvolání tvrzeny a ani odvolacím soudem zjištěny.

20. Protože ze shora popsanych důvodů je odvoláním napadený rozsudek okresního soudu věcně správný, odvolací soud jej v plném rozsahu potvrdil (§ 219 o. s. ř.).

21. O náhradě nákladů odvolacího řízení rozhodl odvolací soud podle § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o. s. ř. K náhradě nákladů řízení ostatním účastníkům je povinna žalobkyně, která nebyla v odvolacím řízení procesně úspěšná a u které, jak již bylo výše uvedeno, neshledal odvolací soud důvody pro výjimečné neuložení náhradové povinnosti ve smyslu § 150 o. s. ř. Povinnost k náhradě nákladů řízení byla uložena pouze ve vztahu k těm účastníkům, kterým náklady řízení vznikly. Proto nebyla uložena náhradová povinnost ve vztahu mezi žalobkyní a účastníky 5), 6), 8), 10) a 11) a vedlejšími účastníky [anonymizováno 6 slov] a [anonymizováno], kteří byli v odvolacím řízení nečinní, nevyjádřili se k odvolání ani se nezúčastnili jednání u odvolacího soudu.

22. Pokud jde o ostatní účastníky, těm právo na náhradu nákladů řízení vzniklo. Účastník 1) účtoval paušální náhradu po 300 Kč podle vyhlášky č. 254/2015 Sb. za dva úkony (příprava a účast na jednání dne 21. 6. 2022), tj. celkem 600 Kč, účastník 2) účtoval tutěž paušální náhradu za tři úkony (písemné vyjádření k odvolání, příprava a účast na jednání dne 21. 6. 2022), tj. celkem 900 Kč. Účastník 9) účtoval čtyři paušální náhrady (resp. pět, protože za vyjádření k dotazům odvolacího soudu týkajícím se nařízení jednání účastník účtoval dvakrát polovinu paušální náhrady). Odvolací soud přiznal paušální náhradu za tři úkony (písemné vyjádření k odvolání, příprava a účast na jednání dne 21. 6. 2022), neboť podle vyhlášky č. 254/2015 Sb. se za úkon považuje písemné podání nebo návrh ve věci samé, zatímco účastníkem účtované úkony se týkaly procesních (nemeritorních) otázek. Navíc potřeba doplnění stanoviska účastníka vznikla na jeho straně, když (ne) souhlas s rozhodnutím bez jednání opakovaně činil nejednoznačně a podmíněně, když deklaroval, že za určitých podmínek by na jednání netrval, čímž vzbudil pochybnosti o své vůli vyžadující další doplnění. Na paušální náhradě tedy účastníkovi 9) náleží 900 Kč. Dále účastník vyúčtoval náklady cesty automobilem Škoda Octavia k jednání dne 21. 6. 2022 z [obec] do [obec] a zpět o délce 2 x 113 km při průměrné spotřebě benzínu 5,4 litru na 100 km a sazbě základní náhrady 4,70 Kč za km. Účastník počítal s cenou paliva 47,95 Kč za litr, ale tento údaj nijak nedoložil (do svého podání zahrnul pouze tabulku s tímto údajem, aniž by bylo zřejmé, odkud údaj vzal). Nedoložil-li účastník cenu paliva dokladem o jeho zakoupení, je třeba vycházet z ceny stanovené ve vyhlášce č. 511/2021 Sb. (ve znění k 21. 6. 2022), kdy cena benzínu byla stanovena na 44,50 Kč za litr. Náklady cesty tedy činily 1 605 Kč a celková náhrada nákladů odvolacího řízení účastníka 9) činí 2 505 Kč (900 + 1 605).

23. U účastníků, kteří byli v odvolacím řízení právně zastoupeni, činí odměna advokáta 3 100 Kč za jeden úkon právní služby (§ 9 odst. 4 písm. d/, § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, dále jen, „AT“). Ke každému z úkonů právní služby náleží podle § 13 odst. 1, 4 AT náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč Tyto částky jsou zvýšeny o náhradu za daň z přidané hodnoty, je-li advokát jejím plátcem (§ 137 odst. 3 o. s. ř.).

24. Právní zástupce účastníka 3) sepsal písemné vyjádření k odvolání, náleží mu proto odměna za jeden úkon právní služby 3 100 Kč, náhrada hotových výdajů 300 Kč a náhrada daně 714 Kč (21 % z částky 3 400 Kč), celkem tedy částka 4 114 Kč. Stejná odměna a ze stejných důvodů náleží právnímu zástupci vedlejšího účastníka [anonymizováno], proto i tomuto účastníkovi odvolací soud přiznal náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 4 114 Kč.

25. Právní zástupce účastníka 4) vykonal dva úkony právní služby (písemné vyjádření k odvolání a účast na jednání u soudu dne 21. 6. 2022), jeho odměna tedy činí 6 200 Kč a náhrada hotových výdajů 600 Kč. Advokát cestoval k jednání z [obec] do [obec] a zpět hromadnou dopravou, za což účtoval 200 Kč. Protože zástupce účastníka 4) není plátcem DPH, činí náklady odvolacího řízení účastníka 4) celkem 7 000 Kč (6 200 + 600 + 200).

26. Právní zástupce účastníka 7) sepsal písemné vyjádření k odvolání, náleží mu proto odměna za jeden úkon právní služby 3 100 Kč, náhrada hotových výdajů 300 Kč, plátcem DPH není, takže celková náhrada nákladů řízení účastníka 7) činí 3 400 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání, jestliže rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Dovolání lze podat do dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně.

Hradec Králové 21. června 2022

JUDr. Jan Rutsch
předseda senátu